УДК 347.73

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГУЛЯТИВНОЇ ФУНКЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПРАВА У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ, ЩО КОНТРОЛЮЮТЬ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

Кобильнік Д. А.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового права
Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків

Анотація: Проблеми реалізації регулятивної функції фінансового права у контексті реформування системи органів, що контролюють справляння податків і зборів. У статті вказано, що фінансові відносини потребують чіткої правової регламентації, що досягається шляхом реалізації регулятивної функції фінансового права. Висвітлено певні проблеми, що лежать у площині реалізації регулятивної функції фінансового права. Доведено необхідність узгодження, кореляції певних нормативно-правових актів, що стосуються визначення системи і правового статусу органів, які здійснюють публічну фінансову діяльність, і, зокрема контролюють справляння податків і зборів.

Ключові слова: регулятивна функція фінансового права, встановлення фінансово-правових норм, органи, що здійснюють публічну фінансову діяльність, органи, що контролюють справляння податків і зборів.

Аннотация: В статье указано, что финансовые отношения требуют четкой правовой регламентации, которая достигается путем реализации регулятивной функции финансового права. Освещены некоторые проблемы, лежащие в плоскости реализации регулятивной функции финансового права. Аргументирована необходимость согласования, корреляции нормативно-правовых актов, касающихся определения системы и правового статуса органов, осуществляющих публичную финансовую деятельность, и в частности контролирующих взимание налогов и сборов.

Ключевые слова: регулятивная функция финансового права, установление финансово-правовых норм, органы, осуществляющие публичную финансовую деятельность, органы, контролирующие взымание налогов и сборов.

Annotation: The article indicates that the financial relationships require clear legal regulation, which is achieved through the implementation of the regulatory functions of financial law. Highlight some of the problems that lie in the plane of the implementation of the regulatory functions of financial law. The necessity of the agreement, the correlation of legal acts relating to the definition of the system and the legal status of bodies exercising public financial activities, and in particular the collection of taxes and regulatory fees.

Key words: regulatory function of financial rights, the establishment of financial and legal norms, bodies exercising public financial activities, bodies supervising the collection of taxes and fees.

Успішну публічну фінансову діяльність у країні, спрямовану на забезпечення реалізації завдань та функцій держави, її економічне зростання, можливо проводити тільки за умови створення злагодженої системи органів, що мають її здійснювати. При цьому це має забезпечуватися стабільною, злагодженою, непротирічною системою нормативно-правових актів, що є її підґрунтям. А тому в сьогоденних умовах, коли Україна йде шляхом поступового реформування багатьох сфер життєдіяльності, не можна ігнорувати вирішення нагальних проблем правового регулювання фінансових відноси. Однією із таких проблем є чітке законодавче визначення завдань, функцій, компетенції, системи тих органів, що здійснюють публічну фінансову діяльність.

Справа у тому, що за відсутності чіткого правового регулювання цих питань суб'єкти фінансових правовідносин, що протистоять державі і які мають виконувати покладені на них обов'язки, опиняються у певному правовому вакуумі, що породжує виникнення багатьох спірних ситуації. За таких обставин досягти балансу приватного і публічного інтересу у сфері фінансової діяльності вкрай важко, адже правова невизначеність не сприяє заінтересованості зобов'язаних суб'єктів у виконанні норм фінансового права. Більше того, сфера фінансової діяльності є потенційно конфліктною. Не випадково науковці роблять наголос на тому, що «у будь-якому суспільстві існують об'єктивні і суб'єктивні суперечності між розміром бюджетних доходів і зростаючими, деколи непередбаченими видатками на регулювання економіки країни, на виконання соціальних програм і функцій по обороні країни» [6, с. 57]. Сучасний стан виконання бюджету чи не найяскравіше засвідчує цей факт [18]. Отже, фінансові відносини потребують чіткої правової регламентації. Досягається це, перед усім, шляхом реалізації регулятивної функції фінансового права. Саме остання є реалізацією соціального призначення права. Від того, наскільки повно і глибоко здійснюється реалізація регулятивної функції права залежить ефективність права, його дієвість, «життєздатність» [1, с. 36]. Тут доречно навести також слова О.С. Ємельянова, який наголошує, що регулятивне призначення фінансового права полягає в тому, щоб внести в публічні фінанси оптимальну нормативність, яка б відображала потреби суспільства в організованості, впорядкованості та доцільності відносин, що виникають у цій сфері, і в той же час не перешкоджала розвитку фінансової системи та економіки в цілому [3, с. 30]. Отже метою пропонованої статті є окреслення певних проблеми реалізації регулятивної функції фінансового права, що виникають при реформуванні системи органів, що контролюють справляння податків і зборів.

У системі функцій фінансового права чільне, визначальне місце займає регулятивна функція. Як

© Кобильнік Д.А., 2013

слушно говорить О.С. Ємельянов, «виражається чи фінансове право у формі нормативних або фінансово-планових актів, реалізується в абсолютних або відносних правовідносинах, чи прагне до визначення правового стану учасників фінансових відносин – у всіх цих формах виявляється його основне соціальне призначення – упорядковувати суспільні відносини у сфері публічних фінансів. Характерні риси цієї функції полягають, перш за все, у встановленні позитивних правил поведінки, організації суспільних відносин, координації соціальних взаємозв'язків у процесі перерозподілу суспільного багатства [3, с. 33]. При цьому науковці відзначають, що реалізація регулятивної функції права передбачає виокремлення при її розгляді двох аспектів: статичного (встановлення правових норм) і динамічного (реалізація правових норм). Приміром, Т.М. Радько пише: регулятивна функція права включає дві складові: регулятивно-статичну функцію або функцію закріплення, стабілізації суспільних відносин та регулятивно-динамічну, через яку право визначає майбутню поведінку людей [21]. Схоже міркує і Ю.Л. Смирникова, яка зазначає: регулятивна функція фінансового права включає регулятивно-статичну і регулятивно-динамічну підфункції. Розмежування між ними обумовлено проявом двох закономірностей розвитку права – відображення в праві і правового випереджаючого відображення. З цих позицій регулятивно-статична функція фінансового права проявляється у здатності фінансового права відображати сутнісні властивості фінансових відносин і організовувати суспільні відносини в конкретний період, що виражається у змісті фінансово-правових норм. Регулятивно-динамічна функція фінансового права забезпечує можливість прогнозування необхідності фінансово-правового впливу на суспільні відносини, їх перетворення за допомогою публічної фінансової діяльності з метою забезпечення публічного інтересу, пошук найбільш ефективних засобів правового впливу на основі моніторингу фінансового законодавства та його впливу на суспільні відносини [23, с. 7]. Іншими словами йдеться як про встановлення норм права, так і про спосіб виявлення активності права. У межах цієї статі ми вважаємо за потрібне зосередити увагу саме на статичному аспекті у розгляді регулятивної функції фінансового права, оскільки, як слушно підкреслив В.І. Щебрина, встановлення норми права – це первісний найважливіший різновид вияву сутності права як регулятора суспільних відносин, тобто перший спосіб виявлення активності права. Встановлення норми права – це визначення її змісту, визначення реального, адекватного суспільним відносинам змісту норм права як запоруки життєздатності права [25, с. 55]. При цьому ефективна реалізація розглядуваної функції можлива за умови логічного, несуперечливого формулювання приписів фінансово-правових норм, що забезпечить їх ефективне їх виконання. Отже головне – це чітко і ясно викласти зміст фінансово-правової норми.

Проаналізувавши термінологію, яку застосовано у чинному фінансовому законодавстві стосовно того, хто має контролювати справляння податків і зборів, можна констатувати, що вона є неузгодженою. Наприклад, у ст. 19-1, 20 та інших Податкового кодексу України йдеться про органи державної податкової служби,а у ст. 341 – податкові органи [11]. У той же час із створенням відповідно до Указу Президента України від 24 грудня 2012 року № 726/2012 «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» Міністерства доходів і зборів України (далі – Міндоходів) відбулася реорганізація Державної митної служби України та Державної податкової служби України [16]. Як вказано у розпорядженні Кабінету Міністрів України від 20 березня 2013 року № 166-р саме на Міндоходів покладено функції і повноваження Державної податкової служби та Державної митної служби, що припиняються [10]. Отже, фактично органів державної податкової служби не має бути. Однак, проводячи адміністративну реформу, нормодавці не досягли узгодженості у використанні термінології для позначення тих органів, що мають контролювати сплату податків і зборів. До речі, у п. 7 Положення про Міністерство доходів і зборів України вказано, що Міндоходів здійснює повноваження безпосередньо та через територіальні органи. До територіальних органів Міндоходів належать його територіальні органи в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, міжрегіональні територіальні органи (повноваження яких поширюються на кілька адміністративно-територіальних одиниць), митниці, спеціалізовані департаменти та спеціалізовані органи Міндоходів, державні податкові інспекції в районах, містах (крім міст Києва та Севастополя), районах у містах, об'єднані та спеціалізовані державні податкові інспекції [13]. Територіальні органи Міністерства доходів і зборів визначено у постанові Кабінету Міністрів України від 20 березня 2013 р. № 229 [19]. Не випадково С.А. Терьохін справедливо зазначає, що, перш ніж сформувати Міністерство доходів і зборів, потрібно було спочатку внести відповідні зміни до Податкового та Митного кодексів, а відтак «новостворене Віктором Януковичем Міністерство доходів та зборів є незаконним. Одним указом неможливо повноцінно сформувати діяльність структури, яка об'єднуватиме функції митниці та податкової» [7]. Як вбачається, такі міркування необхідно підтримати. Дійсно, проводячи певні реформування необхідно узгоджувати норми, що містяться у різних нормативно-правових актах, тим більше таких, що мають різну юридичну силу. Йдеться про положення, що містяться у Податковому та Митному кодексах України й в указі Президента України від 18 березня 2013 року № 141/ 2013, яким затверджено Положення про Міністерство доходів і зборів України, та їх співвідношення.

Характерно, що майже така сама проблема існувала майже рік до прийняття указу Президента України від 18 березня 2013 року № 141/ 2013, оскільки правовий статус податкових органів визначався одночасно і законом України «Про державну податкову службу України» [15] і Указом Президента від 12 травня 2011 р. № 584, яким було затверджено Положення про Державну податкову службу України [12]. При цьому норми названих нормативно-правових актів не узгоджувалися між собою (йшлося про дещо різні завдання, функції і повноваження податкових органів).

На наш погляд, за такого підходу не дотримується принцип верховенства права, який закріплено у ст. 8 Конституції України [4]. Принцип верховенства права є одним із провідних елементів загальних засад конституційного ладу будь-якої сучасної демократичної, правової держави. Він становить собою похідну всіх загальних засад права. Як ціннісний сплав ідей справедливості, рівності, свободи і гуманізму, верховенство права формує відповідний образ правової системи і визначає ті умови, що дозволяють перетворити цей образ на реальність. Відданість принципу верховенства права – загальноприйнята в усьому світі міра легітимності уряду [24, с. 10; 22]. При цьому, за слушними словами О.В. Петришина, принцип верховенства права розглядається як підґрунтя для верховенства закону, але не є йому тотожнім, оскільки є більш ширшим за обсягом. Принцип верховенства права означає й необхідність не виходити за межі принципу законності, інакше питання про «верховенство права» позбавляється будь-якого сенсу [9, с. 57]. Верховенство права не відміняє верховенство закону в системі джерел права [5, с. 64]. Отже, проводячи адміністративну реформу, обов'язково потрібно дотримуватися цих принципів. Як слушно зауважує О.О. Дмитрик, юридична сила джерел фінансового права передбачає, що кожний із їх різновидів обов'язково має відповідати принципам і нормам Конституції країни. Цього положення, безумовно, треба дотримуватися, бо в разі невідповідності будь-якого із джерел положенням Основного Закону країни воно має визнаватися не чинним. Окрім того, юридична сила виражається в суворій відповідності встановленій Конституцією і законами класифікації правових актів. Далі вчена зазначає: це означає, що такі джерела фінансового права як рішення Конституційного Суду України мають відповідати Конституції та законам країни, закони – Конституції, а у певних випадках і рішенням Конституційного Суду України, укази Президента – Конституції, рішенням Конституційного Суду і законам України тощо. Отже, кожен державний орган зобов'язаний розробляти свої розпорядження відповідно до вже виданих вищестоящими органами правових актів [2, с. 36-37]. Однак, як ми бачимо, на практиці такого співвідношення не завжди дотримуються. Тому про належну реалізацію фінансовим правом регулятивної функції говорити передчасно.

Не відзначається логічністю і той підхід, що застосовано при окресленні завдань та функцій Міндоходів, адже при його створені не вдалося уникнути дублювання повноважень цього органу і Міністерства фінансів України у частині формування та реалізації єдиної державної податкової та митної політики. Так, згідно із положеннями ст. 6, 7 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади України» від 17 березня 2011 року міністерство є центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику в одній чи декількох визначених Президентом України сферах шляхом забезпечення нормативно-правового регулювання; визначення пріоритетних напрямів розвитку; інформування та надання роз'яснень щодо здійснення державної політики тощо [20]. Виходячи із цього Міндоходів, як визначено Положенням від 18 березня 2013 року, має стати головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питання адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізації єдиної державної податкової, державної митної політики. Серед його основних завдань названо забезпечення формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізація єдиної державної податкової, державної митної політики, а також боротьба з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, здійснення в межах своїх повноважень контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів та інших платежів. У той же час відповідно до п. 1 Положення про Міністерство фінансів України, що затверджено Указом Президента України від 08.04.2011 № 446/2011, саме Мінфін України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної фінансової, бюджетної, а також податкової і митної політики (крім адміністрування податків, зборів, митних платежів та реалізації податкової і митної політики), політики у сфері державного фінансового контролю, тощо [14].

Аналіз наведених положень дозволяє констатувати той факт, що формувати і реалізовувати податкову політику мають два Міністерства – як Мінфін, так і Міндоходів. У той же час Міністерство фінансів має формувати та забезпечувати реалізацію фінансової політики, не провадячи у життя податкову політику у частині адміністрування податків, зборів, митних платежів та реалізації податкової і митної політики. На наш погляд, таке формування і забезпечення реалізації не може бути результативним. Навряд чи можна здійснювати фінансову політику окремо від податкової, а податкову політику не проводячи адміністрування податків і зборів, оскільки у сфері публічної фінансової діяльності, що становить собою планомірний процесом по мобілізації, розділу і використанню коштів публічних фондів, організатором і координатором має бути один суб'єкт – Міністерство фінансів. Більше того, що собою становить адміністрування податків і зборів наразі у чинних нормативно-правових актах не встановлено. Нез'ясованим залишається і питання щодо реалізації політики у сфері державного фінансового контролю, адже безсумнівно, що податковий контроль є інституційним різновидом державного фінансового контролю, що здійснює податкові органи.

З нашої точки зору із створенням Міндоходів результативно реалізувати державну політику у частині формування доходів державного бюджету навряд чи вдасться. Тут доречно навести такий приклад. Так, відповідно до п. 22 Положення про Міністерство фінансів України цей центральний орган виконавчої влади вносить у встановленому порядку пропозиції щодо щорічного перегляду ставок податків і зборів, установлених у фіксованому значенні, для компенсації інфляційного впливу на обсяг надходжень до бюджету [14]. Однак, згідно із п.п. 25 п. 4 Положення про Міністерство доходів і зборів саме останнє готує пропозиції щодо прогнозу

доходів бюджетів і надходжень єдиного внеску з урахуванням прогнозу макроекономічних показників і тенденцій розвитку світової економіки [13]. Яким чином мають співвідноситися повноваження названих органів у цій частині не встановлено. Зрозуміло, що реалізовувати такі функції має один державний орган.

І ще декілька аспектів. Так, відповідно до чинного законодавства Міністерство доходів і зборів України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Із цього має випливати логічний висновок, що Мінфін у такому випадку позбавлене безпосереднього впливу на діяльність Міндоходів. А це, на наш погляд, буде ускладнювати здійснення й тих повноважень у сфері формування та забезпечення реалізації державної митної й податкової політики, які передбачені у Положенні про Міністерство фінансів України після внесення відповідних змін (п. 22, 24, 64 тощо). Отже, надавати функції Мінфіну іншим органам принаймні недоцільно.

До речі, у Російській Федерації, вже відмовилися від того, що у державі поряд із Міністерством фінансів існувало і Міністерство з податків і зборів. Так, Постановою Уряду Російській Федерації від 16.10.2000 року № 783 Міністерство з податків і зборів перетворено у Федеральну податкову службу [8].

І нарешті, існують нормативні колізії при встановленні Міндоходів повноваженнями щодо забезпечення формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також боротьби з правопорушеннями при застосуванні законодавства з питань сплати єдиного внеску. Аналіз Положення про Міністерство доходів і зборів України дозволяє констатувати, що Міндоходів для виконання з покладених на нього завдань, здійснює нормативно-правове регулювання діяльності щодо адміністрування єдиного внеску; визначає єдині методологічні засади складення звітності з єдиного внеску; контролює своєчасність подання платниками єдиного внеску передбаченої законом звітності (декларації, розрахунки тощо), своєчасність, достовірність, повноту нарахування та сплати єдиного внеску; здійснює контроль за додержанням законодавства щодо адміністрування єдиного внеску; забезпечує достовірність та повноту обліку платників єдиного внеску; забезпечує ведення обліку єдиного внеску та інші повноваження, віднесені законодавством України до компетенції Міністерства [13]. У той же час в Україні на сьогодні система соціального страхування є відокремленою від податкової системи та децентралізованою. При цьому відповідно до ст. 12 Закону України від 8 липня 2010 року «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» саме Пенсійний фонд має забезпечувати збір єдиного внеску, ведення обліку надходжень від його сплати та здійснення контролю за сплатою єдиного внеску [17]. Отже, знов таки наявні розбіжності між законом і указом Президента. Тому вважаємо, що чинне законодавство потребує ґрунтовних змін у частині розмежування повноважень Міндоходів з повноваженнями Пенсійного фонду, зокрема, тих, що передбачені ч. 6, 8, 9, 10 п. 4 Положення про Міністерство доходів і зборів , і тих, які встановлено у ст. 12 вище названого Закону.

Таким чином наведене яскраво засвідчує існування проблем, що лежать у площині реалізації регулятивної функції фінансового права, а також вказує на необхідність узгодження, кореляції певних нормативно-правових актів, що стосуються визначення системи і правового статусу органів, які здійснюють публічну фінансову діяльність, і, зокрема контролюють справляння податків і зборів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамов А.И. Проблемы реализации регулятивной функции права: дис. … канд. юрид. наук: спец.12.00.01/А.И. Абрамов.– Самара, 2005. – 222 с.
2. Дмитрик О.О. Джерела фінансового права: проблеми та перспективи розвитку: моногр. / О.О. Дмитрик. – Х.: Віровець А.П. «Апостроф», 2010. – 328 с.
3. Емельянов А.С. Реализация охранительной функции финансового права: дис. … докт. юрид. наук: спец. 12.00.14 / Емельянов А.С. – М., 2005. – 327 с.
4. Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 67.
5. Максимов С.І. Конституційний принцип верховенства права: концептуальні засади та глобальні загрози / С.І. Максимов // Теоретичні та практичні проблеми реалізації Конституції України: Тези доповідей та наук. повідомлень учасн. всеукр. наук.-практичної конф.) 29-30 червня 2006 р.) / За заг. ред. Ю.М. Грошевого, М.І. Панова. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2006 – С. 64.
6. Нечай А.А. Проблеми правового регулювання публічних фінансів та публічних видатків: моногр. / А.А. Нечай. – Чернівці : Рута, 2004. – 264 с.
7. Нове Міністерство доходів і зборів можна вважати незаконним: коментар народного депутата, колишнього першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики С. Терьохіна для iPress.ua. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ipress.ua/news/nove_ministerstvo_dohodiv_ta_zboriv_mozhna_vvazhaty_nezakonnym__terohin_13332.html
8. О системе и структуре федеральных органов исполнительной власти: Указ Президента Российской Федерации от 09.03.2004 № 314 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=101681
9. Петришин О.В. Конституційний принцип верховенства права: у пошуках змісті / О.В. Петришин // Теоретичні та практичні проблеми реалізації Конституції України: Тези доповідей та наук. повідомлень учасн. всеукр. наук.-практичної конф. (29-30 червн. 2006 р.) / за заг. ред. Ю.М. Грошевого, М.І. Панова. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2006 – С. 57.
10. Питання міністерства доходів і зборів України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 № 166-р // // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
11. Податковий кодекс України // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст.112.
12. Положення про Державну податкову службу України: затв. Указом Президента України від 12 травня 2011 р. № 584 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
13. Положення про Міністерство доходів і зборів України :Указ Президента України від 18.03.2013 № 141/2013 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/141/2013.
14. Положення про Міністерство фінансів України: Указ Президента України від 08.04.2011 № 446/2011 //

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/446/2011

15. Про державну податкову службу України: закон України від 04.12.1990 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/

16. Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 24.12.2012 № 726/2012 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/726/2012.

17. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 2-3. – С. 11.

18. Про звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік»: постанова Верховної Ради України від 18.05.2012 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 8. – Ст. 85.

19. Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів: пост. Кабінету Міністрів України від 20 березня 2013 р. № 229 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minrd.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/postanovi-km-ukraini/62459.html.

20. Про центральні органи виконавчої влади України: Закон України від 17.03.2011 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3166-17

21. Радько Т.Н. Основные функции социалистического права: учеб. пособ / Т.Н. Радько. – Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1970. – 143 с.

22. Рішення Конституційного Суду України у справі у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) від 2 листопада 2004 р., № 15-рп/2004/ / Офіц. вісн. України. – 2014. – № 45. – Ст. 2975.

23. Смирникова Ю. Л. Регулятивная функция финансового права: системный подход и реализация: автореферат дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.14 / Ю.Л. Смирникова. – Москва, 2012. – 52 с.

24. Таманага Б. Верховенство права: історія, політика, теорія: Пер. з англ. / Б. Таманга. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007.

25. Щербина В. І. Функції трудового права : дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.05 / В.І. Щербина. – Д., 2008. – 423 с.

УДК 342.95

ДО ПИТАННЯ ПРО ОСНОВНИЙ ДОКУМЕНТ, ЩО ПОСВІДЧУЄ ОСОБУ ВЛАСНИКА ТА ПІДТВЕРДЖУЄ ГРОМАДЯНСТВО УКРАЇНИ

Ростовська К. В.,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
державно-правових дисциплін
юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна

Анотація: Статтю присвячено документу, що посвідчує особу власника та підтверджує громадянство України. Проаналізовано порядок та підстави видачі паспорту громадянина України, форму та ступень його захищеності від підробок. Визначено, чому саме паспорт є основним документом, що посвідчує особу.

Ключові слова: адміністративно-правовий режим, паспорт, паспортизація, паспортна книжечка, паспортна картка.

Аннотация: Статья посвящена документу, который удостоверяет личность собственника и подтверждает гражданство Украины. Проанализированы порядок и основания выдачи паспорта гражданина Украины, форму и степень его защищенности от подделок. Определено, почему именно паспорт является основным документом, удостоверяющим личность.

Ключевые слова: административно-правовой режим, паспорт, паспортизация, паспортная книжечка, паспортная карточка.

Annotation: This paper is devoted to a document that certifies the identity of the owner and confirm the citizenship of Ukraine. Analyzed the procedure and grounds for issuance of a passport of a citizen of Ukraine, the form and the degree of protection against counterfeiting. Determined why the passport is the basic identity document.

Key words: administrative and legal regime, passport, certification, passport book, passport card.

Однією з функцій держави є забезпечення правового статусу людини та громадянина. Формальне посвідчення такого статусу здійснюється за допомогою матеріальних носіїв, під якими розуміється будь-який друкований документ чи виготовлений в іншій спосіб носій інформації про правовий статус фізичної особи на території України. Діяльність уповноважених органів державної влади та посадових осіб у сфері забезпечення фізичних осіб на території України відповідними матеріальними носіями (паспортами) називається паспортизацією.

Паспорт – 1) в деяких державах офіційний документ, що засвідчує особу громадянина. При виїзді за кордон, як правило, видається закордонний паспорт; 2) реєстраційний або технологічний документ, що містить основні відомості про підприємства, будівлі, споруди та інші об'єкти (напр., паспорт домоволодіння). Отже, розрізняють екологічний паспорт підприємства, паспорт угоди, паспорт особливо небезпечного об'єкта, паспорт дипломатичний, паспорт громадянина України тощо. Похідним від слова «паспорт» є «паспортизація», тобто забезпечення кого-небудь або чого-небудь паспортами [1].

У тлумачних словниках паспортизація визначається як постачання паспортів, ведення паспортів: паспортизація населення; паспортизація обладнання (система, за якою на кожне обладнання

© Ростовська К.В., 2013